

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nucleus Coppensteinivs Conceptuum Prædicabilium In Dominicas Festaqve omnia per Annum

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1624

Concio Tertia. De causa mortis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51556)

mum ad 4. angulos succussam euertens?
Iob. 1. Mors est ex peccato quatiens Adam,
nosque filios obterens.

P A R S V.

Quis auctor mortis.

Non Deus. 1. **D**ilerte Sapiens, 1. Deus mortem non fecit, nec letatur in perditione viuorum. *1. Quia mors est nihil.* Quis igitur? 2. Dan. 2. Abscissus est lapis de monte sine manibus, & percussit statuum in pedibus eius ferreis, & scilicet, & comminuit eos. 3. Vnde Ioa. 1. Omnia per se ipsum Deum facta sunt: & sine ipso factum est Nihil, id est, Mors.

Ratio huc fauet. 1. Nam Genes. 1. Vidit Deus cuncta, quae fecerat, & erant valde bona. An in morte nil boni: Nam Ens, & Bonum conuertuntur, ac mors est mera priuatio & non ens, ergo nil boni. 2. Deinde quicquid condidit Deus, eius in ipso prius idea extitit: at quod factum est, in ipso vitae erat: ergo mortis idea nec in ipso, nec ab ipso. Ego, ait, sum via, veritas & vita. Ioann.

3. Non pra- 14. 3. Neque potuit DEVS condere
extitit in Nihil: sed esse debebat Aliquid, quod
Deo per condebat.

idam. II. Quis denique parens mortis? 1. Roman. 5. Per peccatum Mors. Illud sustulit gratiam privilegij de immortalitate, & continuo naturae nostrae principia inuicem pugnantia properabant ad corruptionem. 2. Sicut Gen. 45. & c. Hebraei viuentis Iosepho in pace degebant sub Pharaone: at eo demortuo, iam gliscibat eorum in dies oppressio. Ita regnante in corpore animoque gratia primigenia, eademque cedente. 3. Hinc Roman. 7. Sentio aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae. O quanta omnium consecuta perturbatio est, ut primum coepit peccatum in nobis regnare? &c.

CONCIO TERTIA.

De causa mortis.

DEus, 1. Regum 10. & 13. regnum dedidit Sauli, omniq; ipsius posteritati. Sed ingratus ac inobediens excidit eodem cum omni sua posteritate: simul mortem infelicem in monte Gelboe incurrit. Similiter Adam sibi, nobisque mortem acciuit, perdidit regnum.

Itaque super eo nos.

I. An mors homini sit naturalis?

II. De statu innocentiae infelicitate deperdito.

III. De hominis inextinguibilitate.

IV. De similitudine hominis cum Deo.

V. De miseris status lapsi.

P A R S I.

An mors homini sit ab natura, an à peccato?

I. **O**pinantur nonnulli, mortem homini agnatam, adeoque naturalem esse, ac promanare ex ipsis naturae nostrae principiis. 1. Quia in omnes competit materia & forma, uti contraria, quae naturale fouent dissidium, pugnantque inuicem, unde corruptionem demum consequi necesse est. Quae cum naturalis sit, morsq; ipsa, hanc quoque naturalem esse oportebit. 2. Mori posse est naturae ingenitum, ergo & ipsum mori. Nam actus & potentia eiusdem sunt ordinis, ut consentiunt Philosophi.

Porro istud Gen. 2. In quacumq; die comederis ex eo, morte morieris. Istud ad animam mortem interpretantur. Ita Philo, Iudaeus Plato dictus, l. 2. de Alleg. leg. Mos. & Eucherius Lugd. in Gen. Egubinus, &c. Qui ita ratiocinantur. Christus mala omnia destruxit, quae peccatum inuexit, at mortem non aboleuit, ergo haec non à peccato manauit, ac proin ab natura. Atat, ne quid nimis. 1. Cor. 15. Christus suo aduentu pec-

tu peccatum destruxit, mortem vero destruet secundo suo ad iudicium aduentu. S. Gregor. in Regisl. libr. 6. c. 195. Epist. 31. sic argumentatur. Dicitur est, In quacunque die comederis, morte morieris. & ecce comedit, tamen in carne sua ultra 900. annos post modum vixit.

II. Sanior est sententia afferentium, eaque communis, mortem ex peccato, non natura natam esse. Ideo S. Aug. illud In quacunque die comederis, &c. de vtriusque vult accipi morte, corporali ac spiritali. Atque idcirco Deus lapsum paradiso expulit, ne delicto vitæ comederet, & viuens immortaliter non moreretur. 1. Euenit igitur Adæ, quod apro, qui lethaliter fauciatus cum fixo discurret telo per saltus ac montes, dum expiret, ita Psal. 48. Adam comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis fauciatus in paradiso excurrit per spinas ac tribulos, donec deficeret. 2. Ita & istæ semel fulmine arbores non protinus exarescunt, sed lente moriuntur. 3. Est ergo Rom. 5. stipendium peccati mors. Et Iac. 1. Peccatum cum consummatum fuerit, generat mortem.

Potest vero bifariam attendi homo. 1. Quo ad pura eius solaque naturalia. Et sic, ut animal, mortalis est. 2. Quo ad conditionem suæ formationis, qua cum vitæ spiraculo anima decus immortale percepit. Sic est factus immunis ab omni morbo, & repugnante sibi quocunque. Et sic immortalis erat. Non igitur illi congenita mors est, sed consecuta ad peccatum.

1. Saul æquanimiter ferebat, regno se carere, cum patris aſinas indagaret. 1. Reg. 11. At ut semel regni gustauit honorem, exuendus eodem per ægre tulit. 2. Heli, 1. Reg. 1. facile carebat summo Pontificatu, at eo destituendus adepto indolebat. Ita & Adæ, considerato quoad pura naturalia, ac dein, quoad statum gratiæ.

Quare quod mortem induxit peccatum, idem vitatur memorando nouissima mortis.

PARS II.

De statu innocentie infelicitate perditio.

I. Status innocentie felicitatem duo Eius felicitate declarant, Scriptura, & Miseria. 1. citat. Gen. 2. Erat uterque nudus, & non erubescerent. Hæc quanta simplicitas? quam candida sinceritas? nihil in homine quod dedeceret. Nam omnia erant valde bona. Quanta quoque corporis impassibilitas? Adeo nec internum, nec circumstans quicquam ei aduersum erat. 2. Ecclesiast. 7. Fecit Deus hominem rectum, ipse se infinitis miscentur disputationibus. 1. Rectum corpore Ouid. 1. Metam.

Os homini sublime dedit, cælumque tueri iussit.

2. Rectum anima, cuius partes omnes rationi parebant, sed euerſa dein omnia sunt. 3. Solinus scribit, Lacedæmonii, Delphicum consulentibus, num Responsum eorum duratura esset, responsum esse, tum pessum ibit, cum Rex claudicans imperabit. Et euenit. Nam Agesilao regnante claudus collapsa est. Ita quasi consultum oraculum de futura hominis rectitudine respondit, In quacunque die comederis, &c. Comedit, & corruit distortus effectus. Ideo orat. Pl. 50. Spiritum rectum innoua in visceribus meis.

II. Miseria etiam perditum consecutæ statum, futuram prioris felicitatem repræsentant, hocque sunt infeliciores.

1. Enimvero ab istis innocentia vacasset vniuersis: At hæc corrupta; Multiplicabo, ait Eux Deus, ærumnas & conceptus tuos: in dolore paries filios tuos. Gen. 3. Et Adæ: Maledicta terra in opere tuo: in laboribus comedes ex ea cunctis diebus vitæ tuæ. q. d. si non peccasses, te alumnium suum tellus ultro

Tttt 2 aluisset

aluisse. 2. Aug. l. 4. Ciuit. cap. 10. Tam felix status, vt nullum bonum abesset homini, quod recta voluntas optare posset: nullumque malum adesset, quod hominis feliciter viuientis, carnem vel animum offenderet.

Homo bru-
tus.

III. Atque inde considerans illam, cumque hac ærumnosa conferens ait, Psaltes 48. Homo cum in honore esset, non intellexit: comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Quo in honore? Dominatus: doctus; valetudinis, gratia, &c.

Vt bestia
agri.

Sileo paradisi habitationem. Iam, vt bestia, vagatur homo per senticosam terram proiectus à facie Domini: velut Cain aliquis. 5. Aut velut Nabuchodonosor, qui, cum victoriis, spoliis, captiuisque Israelitarum turgidus, se Deum esse duceret, colique vellet: ecce mox obbrutescit, & ex regno in desertum ad feras eiicitur. Ex quanto quo recidit? Ast nihil istud ad lapsum hominis, cuius nunc tanto deterior, quo ante felicio conditio fuit.

PARS III.

De hominis inexterminabilitate.

Immorta-
lis sit mor-
talis.

I. Ponderauit id, qui dixit Eccl. 2. Deus creauit hominem inexterminabilem. 1. impassibilem, & ad imaginem similitudinis sue: inuidia autē diaboli mors intrauit in mundum. O infelicem mutationem! Immortalem fieri mortalem? Similem Deo, iumentis similem effici?

Qui potius
se se con-
seruare im-
mortalem.

Atque ita tamen comparatus erat, vt primum tanta esset cura Deo, quam erat gratus eidem. Dein vt ipse homo esset & sui potens, gnarusque penitissime: vt ab intrinseco ipsi aduersi accidere nil posset: non à passionibus, quæ solæ nunc aliquādo enecant, nec ab principiorum naturæ vitalium defectu, nec ab extrinseca re vlla noxia. 1. Nam adeo per donatam scientiam pernouerat omnia sibi &

salutaria, & inimica, vt illa accersere, arcereque hæc posset, & nosset. 2. Ad hæc superebatur ei lignum vitæ. 3. Deinde erat ipso inter homines pax futura summa: ira conditus erat; ait S. Greg. in cap. 1. Iob. vt ad celestem Angelorum patriam quandoque sine carnis morte transiret. Sic immortalis, vt, si peccaret, mori posset, sic mortalis, vt, si non peccaret, etiam non mori posset.

II. D. Tho. p. 1. q. 93. ar. 1. ait incorruptibile triformem dici. 1. Ob materiam, qua caret. Vt Angeli, vel quam habet, sed carentem inclinatione ad formam aliam, vt cæli. Et hoc est incorruptibile secundum naturam. 2. Aliud secundum gloriam: idque ob formam. cum, quod ex natura corruptibile est, accedente altiore principio, id æternum seruetur. Vt corpora glorificata. Aug. Epist. 56. Tantæ potenti naturæ Deus fecit animam, vt ex eius beatitudine redundet in corpus plenitudo sanitatis, & incorruptionis vigor. 3. Ob causam efficientem, ex dono Dei, vt homo in statu innocentia. Cur hoc? Aug. l. de quæst. Noui & Veteris Testamenti. q. 19. Deus hominem fecit, quam diu non peccaret, immortalitate vigeret, vt sibi autor esset aut ad vitam, aut ad mortem.

Scotus dissentit, & nescit quare. Vultque hominem fuisse in statu innocentia mortalem, sed non moriturum. Atque à Deo præueniendam mortem raptu hominis in cælum.

III. Fecit ergo Deus hominem inexterminabilem, id est, inæstimabilem. 1. Ideo post creaturam est formatus, vt cunctis perfectior: vel vt Rex, cui prius mundi esset palatium apparandum. Vnde Arist. 2. Phisic. Nos omnium rerum quasi fines sumus. 2. Innuit & Moyse: qui scribit, Deum cælos & omnia condidisse sola iussione: fiat lux, &c: at denique vt ad hominem peruentum, ait, Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostri. Vnde Tert. l.

2. cont.

2. cont. Marc. Basill. hom. in hexa. mirantur hominem ut vere inestimabilem. 2. Adde, quod cetera omnia Deus vel è terra, vel aqua produxit: at hominem ipse plasmavit quoad partes singulas & totum. Atque ideo tanto inestimabiliorem.

PARS IV.

De similitudine hominis cum Deo.

Causa similitudinis.
1. Dei bonitas.
1. Sed & ad imaginem & similitudinem fecit eum. Cur istud? 1. An ut suam Deus bonitatem, lapsi vero hominis malitiam isto declararet? Nam Deus sua, quibus excellit, homini communicavit: homo autem ob quæ excellebat, nec in iis parem pati, & in iis esse, ut Dii volebat.

2. An, ut hoc promptius omnes creaturæ subessent vni: angeli ministrarent: horrerent demones? Hinc, Gen. 9. Terror vestre ac tremor sit super cuncta animalia terre, & super omnes volucres celi. Sicut Aegyptiis Ioseph, Persis ac Medis Mardocheus, Esch. 6. venerationi erant, ac terrori; quod regiis ornati insignibus conspicerentur: ita homo creaturis ob imaginem Dei.

3. An, ut hac, velut sigillo suo, ipsi intime impresso, cuncta creata nossent, hominem esse Dei solius proprium: cetera vero hominis? Ut nihil auderet ei nocere quicquam: Nec sigillum eradi posset, nisi Deus ipse homini auferretur. Sicut Phidias clypeo Mineræ ita suam affixit effigiem, ut hæc ab illo resolui non posset, citra clypei totius destructionem.

4. An, quod nullam ex creaturis haberet Deus, qui cum familiariter ageret, quam amare, redamarique vellet, præter hominem? Ideo Prouerb. 8. Delicia mea esse cum filiis hominum. Non cum cælis, elementis, angelis, & c. Exclamat igitur Iob, cap. 7. Quid est homo, quia magnificas eum, aut cur apponis erga eum cor tuum? Visitas eum diluculo.

5. An, ut, orbe condito, Deus suū Conditoris infigne perpetuum illi affigeret in dato homine: ad testandam memoriam Conditoris? Sicut, qui palatium extruunt, aut urbem. Apelles, ait Cicer. 3. offic. & Plin. 1. 35. cap. 10. picturæ cœperat opus: morte præuentus id imperfectum relinquit. Nullus dein usquam reperiri pictor valuit, qui auderet suscipere perficiendum: Vultus enim absoluti pulchritudo reliqui corporis imitandi spem auferebat. Ita Deus inchoavit hominem in creatione. quis perficeret nisi solus Deus? idque fit in iustificatione, & glorificatione.

II. Et opus tale homo ipse per sordes ac vitia traheret? Idan non crimen læsæ maiestatis est? Tu exterminas animam: cum Deus creauit hominem inextinguibilem! & c. O inuidia diaboli, per quam mors intrauit in orbem. Sap. 2. O mortem infelicem peccatoris! Ergo memorare nouissima tua, & in æternum non peccabis.

PARS V.

De miseris status lapsi.

1. O Inuidiam diaboli: & miseriam hominis! 1. Ut Achitophel, 2. Reg. 15. Absoloni consultor fuit pessimus, & auctor, ut filius in Dauidem parentem armeret, regni appetens patrii: sed cui dein idem conatus cessit ad interitum: Ita satan Adæ, & c.

2. C. Caligulæ odium in Romanos tantum fuit, ut diceret sapius: Utinam populus vnicam ceruicem haberet! Odium satanæ idem votum obtinuit in vno Adæ capite vno generis humani. Hinc Rom. 5. Per vnum hominem peccatum intrauit in mundum, & per peccatum mors.

3. Samson; ut sese de Philistæis vindicaret, Iud. 16. duas concussit columnas, quibus domus, in qua illi epulabantur, innixa stabat, sicque obruit vniuersos.

Ttttt 3 Ita

Memoriale Dei.

Inuestigatio digressoria.

Figura.

Ita satan Adā & Euam. 4. Aman, Esch. 5. 6. 7. vnus odio Mardochei ab rege obtrunxit decretum exscindendi Iudaeos vniuersos; odii causa erat superbia. Ita satan per fraudem circumuento homine: mortis procurauit edictum. 5. Naman Syrus praepotens, at leprosus; occasio fuit, vt Giezi cum omni posteritate lepram hereditaret, 4. Regum 5. dicente Eliseo, Lepra Naaman adharebit tibi, & semini tuo vsque in sempiternum. Ita per sataniam in Adam omnes peccauerunt. Roma. 5.

Parabola. Seminato agro semine bono inimicus homo superseminauit zizaniā, cum nox esset. Ita homini gratiosissimo peccatū satan.

Effectus
consecuti
ad lapsum. II. Luc. 10. Lapsus in latrones fuit homo primus, &c. Hinc nostri spoliatio, hinc vulneratio, hinc mille fatales calamitates, voluntarij & excessus, & defectus criminales, hinc tot curae, artes, praxes, regnorumq; mutationes, &c.

Esus car-
nium. Hinc carniū inuectus est vsus in cibos. Nam ante lapsum. Genes. 1. Ecce dedi vobis omnem herbam afferentem semen super terram, & vniuersa ligna, quae habent in semet ipsis sementem generis sui, vt sint vobis in escam. Nulla ecce carnis fit mentio. Estq; verosimile, annis bis fere millenis homines *Eugenes*, non *Kasius* videri potuisse. Forte frugum tunc sapidius fuerit genium ac indoles.

Potus vini. Peccatum fuit plurium occasio rerum ad victum, potumque hominis adinueniendarum. Nam ante diluuiū quis vini vsū fuisse meminir? At post diluuiū, qui primus memoratur, is fuit ebriosus. Ante aqua potus erat, & vt reor, maioris voluptatis, certe sanitatis, quam vina modo quaecunque medicata, myrrhina, defruta, nectaria, Cannaria, &c. Reor vitibus uas prognatas ante comesset tantum homines non succum expressisse. Nam Noe succi vim ignorabat, qui primus eum exprimens didicerat experien-

tia. Vixerat is autem annis 600. ante diluuiū, intra quod tempus potuisset didicisse vim succi, eius si vsus extitisset. Ergo peccatum inuexit intemperantiam, ceteraque eius similia.

Quin & stupidam rerum ignorantiam. Quanta enim protoplastarum scientia extitit? Ecclesiast. 17. Disciplina intellectus repleuit illos, creauit illis scientiam spiritus, mala & bona ostendit illis. Iam scholis, ac sudore opus tantillae scientiolae acquirenda.

CONCIO QUARTA.

De fatali mortis certitudine.

Iob. 1. Filiis suis & filiabus vescentibus, & bibentibus vinum in domo fratris sui primogeniti, repente ventus vehemens irruit a regione deserti, & cecidit quatuor angulos domus, quae corruens oppressit liberos. Typus hic oppressionis vniuersalis filiorum est. Adeo ærumnosi, vlcerosi, afflictissimi que.

Nos circa eam pauca

I. Quod omnis homo est mortalis.

II. De certitudine necessitatis moriendi.

III. De facilitate euertendi robustissima queque.

IV. De vniuersali mortis statuto.

V. An Enoch & Elias sint mortui.

PARS I.

Quod omnis homo mortalis est.

A Lex. Magnus, ait *Plut. in Apoph.* vt cre-
di Iouis filius voluit, ita reperit, a qui *Deus.*
bus vt semideus, adorabatur. At in conflictu percussus telo, Ducibus ostenso cruore, ait: *Istane signa sunt Dei, & immortalis? Facessite me Deum dicere immortalem.* Ita Caro, mundus, dæmon miseros sui admiratione dementant, Nestoris aetatem victuros eos: ad altiora vsque ascensuros: Nequaquam, aiunt, moriemini: sed eritis sicut Di. Nos autem ipsos si respexerimus, variosque casus, quibus obnoxii de-